

Μάθημα 21 - 16.05.2023

ΓΡΑΦΕΙΣ

Χρυσούλα Βαλινού (Σετ 1)

Κατερίνα Δερβένη (Σετ 2)

16/05/2023

Συνέχεια παραδείγματος 1.5 από Ross

Δίνεται η τ.μ. με από κοινού κατανομή

$$f(x,y) = \begin{cases} c & , \text{ αν } x^2 + y^2 \leq R^2 \\ 0 & , \text{ αλλιώς} \end{cases}$$

① Προσδιορισμός του $c \rightarrow c = \frac{1}{\pi R^2}$

② Περιθώριες των X, Y : $f_X(x) = \frac{2}{\pi R^2} \begin{cases} \sqrt{R^2 - x^2} & , |x| \leq R \\ 0 & , \text{ αλλιώς} \end{cases}$

$$f_Y(y) = \dots$$

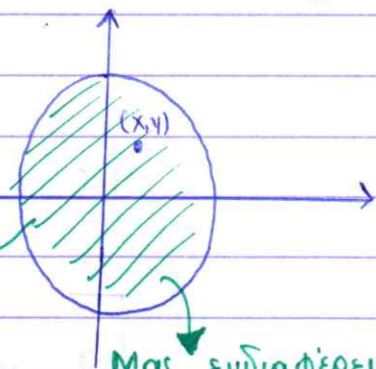
③ Κατανομή και μέση τιμή της $D = \sqrt{X^2 + Y^2}$

ΤΡΟΠΟΣ Α': Υπολογισμός της αθροιστικής κατανομής $F_D(a)$ της $D = \sqrt{X^2 + Y^2}$

$$F_D(a) = \mathbb{P}(D \leq a) = \mathbb{P}(X^2 + Y^2 \leq a^2) = \mathbb{P}\{\omega : X^2(\omega) + Y^2(\omega) \leq a^2\}$$

$$= \iint_{D(a)} f(x,y) dx dy = \frac{1}{\pi R^2} \iint_{D(a)} dx dy = \frac{\pi a^2}{\pi R^2} = \frac{a^2}{R^2}$$

$$D(a) = \{(x,y) : x^2 + y^2 \leq a^2\}$$

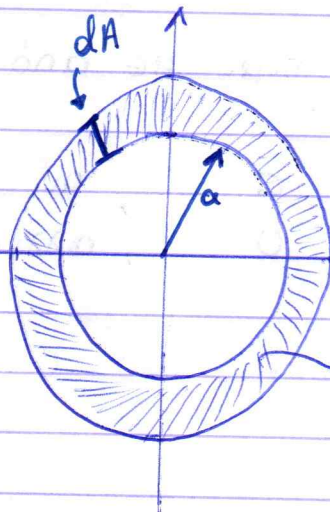
Επομένως, η β.π.π. της

$$D = \sqrt{X^2 + Y^2} :$$

$$f_D(a) = F_D'(a) = \frac{2a}{R^2}$$

Μας ενδιαφέρει
το ευδεχόμενο
 $X^2 + Y^2 \leq a^2$

ΤΡΟΠΟΣ Β': Υπολογισμό της β.π.π. $f_D(a)$
 της $D = \sqrt{x^2 + y^2}$

$dA = \text{εμβαδόν}$
 απειροστού
 δακτυλίου.
 ακτίνας a και
 πάχους da

$$f_D(a) da = \mathbb{P}(a \leq D \leq a + da)$$

$$= \mathbb{P}(a \leq \sqrt{x^2 + y^2} \leq a + da)$$

$$= \frac{1}{\pi R^2} \cdot dA = \frac{2\pi a}{\pi R^2} da$$

$f(x,y)$

$$\Rightarrow \boxed{f_D(a) = \frac{2a}{R^2}}$$

Άρα $F_D(a) = \int f_D(a) da = \frac{a^2}{R^2}$

$$(*) \quad dA = \pi(a + da)^2 - \pi a^2 = \cancel{\pi a^2} + 2\pi a da + \cancel{(da)^2} - \cancel{\pi a^2} = 2\pi a da$$

⚠ Συμπέρασμα - Παρατήρηση:

Και στις 2 περιπτώσεις, ο υπολογισμός έχει βάση αν $a \leq R$. Αν $a > R$ έχουμε $f_D(a) = 0$ ή $F_D(a) = 1$

Συνοψικά:

$f_D(a) = \begin{cases} \frac{2a}{R^2}, & a \leq R \\ 0, & \text{αλλιώς} \end{cases}$	$F_D(a) = \begin{cases} \frac{a^2}{R^2}, & a \leq R \\ 1, & \text{αλλιώς} \end{cases}$
---	--

Μέση τιμή της ακτίνας $D = \sqrt{x^2 + y^2}$:

$$E[D] \stackrel{\text{LOTUS}}{=} \int_0^R r f_D(r) dr = \int_0^R r \cdot \frac{2r}{R^2} dr$$

$$= \frac{2}{R^2} \int_0^R r^2 dr = \frac{2}{R^2} \cdot \frac{1}{3} \Big|_0^R = \frac{2}{3} R$$

ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ - ΣΥΝΟΨΗ

	ΔΙΑΚΡΟΤΕΣ	ΣΥΝΕΧΕΙΣ
Από κοινού (αθρ) κατανομή	$F(x, y) = \mathbb{P}(X \leq x, Y \leq y)$	
Σ.Μ.Π.	$p(x, y) = \mathbb{P}(X=x, Y=y)$	—
Σ.Π.Π.	—	$\mathbb{P}(x \leq X \leq x+dx, y \leq Y \leq y+dy)$ $= f(x, y) dx dy \parallel f(x, y) = \frac{\partial^2 F}{\partial x \partial y}$
ΜΕΤΡΟ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ	$\mathbb{P}(X \in A, Y \in B) = \sum_{x \in A} \sum_{y \in B} p(x, y)$	$\mathbb{P}(X \in A, Y \in B) = \iint_{A \times B} f(x, y) dx dy$
ΠΕΡΙΘΩΡΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ	<u>Σ.Μ.Π.</u> • $p_x(x) = \sum_{y \in Y} p(x, y)$ • $p_y(y) = \sum_{x \in X} p(x, y)$	<u>Σ.Π.Π.</u> • $f_x(x) = \int_{-\infty}^{+\infty} f(x, y) dy$ • $f_y(y) = \int_{-\infty}^{+\infty} f(x, y) dx$

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΥΧΑΙΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Γενικά, θα λέμε ότι "δύο $\left\{ \begin{array}{l} 2 \text{ μεταβλητές} \\ \text{ευδεχόμενα} \end{array} \right.$

είναι ανεξάρτητες (-α) όταν η εμφάνιση/πραγματοποίηση της μιας δεν συνεπάγεται κάτι για την άλλη".

Στην περίπτωση των ευδεχομένων έχουμε:

$$A \perp\!\!\!\perp B \iff P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B)$$

ανεξαρτησία

Ιδέα:

$$\left\{ \begin{array}{l} \Omega \cap \Omega \\ \Omega \cap \Omega \end{array} \right\}$$

\rightarrow πιθανότητες ή βω
ευδεχομένων

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{αδωδήρωσης} \\ \text{άθρωσης} \end{array} \right\}$$

Αντιστροφώς, αν γνωρίζουμε τις πιθανότητες

$$F_X(x) = \underbrace{P(X \leq x)}_{\text{ευδεχόμενο}} \quad \text{γνωρίζουμε τα πάντα για την } X$$

$$F_Y(y) = P(Y \leq y) \quad \text{γνωρίζουμε τα πάντα για την } Y.$$

Έστω οι οικογένειες ευδεχομένων:

$$A_x = \{ X \leq x \} = \{ \omega : X(\omega) \leq x \}$$

$$B_y = \{ Y \leq y \} = \{ \omega : Y(\omega) \leq y \}$$

$$\begin{aligned} \text{Τότε } A_x \perp\!\!\!\perp B_y &\iff P(A_x \cap B_y) = P(A_x) \cdot P(B_y) \\ &P(X \leq x, Y \leq y) = P(X \leq x) \cdot P(Y \leq y) \end{aligned}$$

Ορισμός:

Έστω χώρος πιθανότητας (Ω, \mathcal{P}) .

Τότε δύο ζ.μ. $X, Y: \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ θα λέγονται (στοχαστικά) ανεξάρτητες όταν:

$$F(x, y) = F_X(x) \cdot F_Y(y) \quad \forall x, y$$

όπου $F(x, y)$: από κοινού συνάρτηση κατανομής των X, Y

$F_X(x), F_Y(y)$: αντίστοιχες περιθώριες.

Σημείωση 1: Αν X, Y ανεξάρτητες $\Rightarrow X \perp\!\!\!\perp Y$

Σημείωση 2: Ο ορισμός γενικεύεται για οποιοδήποτε πεπερασμένο πλήθος ζ.μ. X_1, \dots, X_n :

θα λέμε ότι X_1, \dots, X_n ανεξάρτητες αν:

εξ'ορισμού: $F(x_1, \dots, x_n) = F_{X_1}(x_1) \cdot \dots \cdot F_{X_n}(x_n)$

και θα γράφουμε: $(X_1, \dots, X_n) \perp\!\!\!\perp$

ΠΡΟΤΑΣΗ 1α (συνεχής):

Αν X, Y συνεχείς ζ.μ.

$$X \perp\!\!\!\perp Y \Leftrightarrow \boxed{f(x, y)} = f_X(x) \cdot f_Y(y)$$

β.π.π.

ΠΡΟΤΑΣΗ 1β (διακριτή):

Αν X, Y διακριτές ζ.μ.

$$X \perp\!\!\!\perp Y \Leftrightarrow \boxed{p(x, y)} = p_X(x) \cdot p_Y(y)$$

β.μ.π.

Απόδειξη:

1α. $X \perp\!\!\!\perp Y \Rightarrow f(x, y) = f_X(x) \cdot f_Y(y)$

$\hookrightarrow F(x, y) = F_X(x) \cdot F_Y(y)$ εφ' ορισμού

Γνωρίζουμε επίσης, ότι $f(x, y) = \frac{\partial^2}{\partial x \partial y} F(x, y)$

$$\stackrel{\text{«II»}}{=} \frac{\partial^2}{\partial x \partial y} f_X(x) \cdot f_Y(y) \stackrel{\substack{\text{παραγωγίζω ως προς } y \\ \downarrow}}{=} \frac{\partial}{\partial x} [f_X(x) \cdot f_Y'(y)] = f_X'(x) \cdot f_Y'(y)$$

$$= f_X(x) \cdot f_Y(y)$$

$$f(x, y) = f_X(x) \cdot f_Y(y) \Rightarrow X \perp\!\!\!\perp Y$$

Θα δείξουμε ηίο χειρότερο της περίπτωσης.

ΠΡΟΤΑΣΗ 2:

Αν X, Y συνεχείς ζ.κ. με από κοινού β.π.π. $f(x, y) = h(x) \cdot g(y)$
τότε $X \perp\!\!\!\perp Y$.

Απόδειξη:

Από την στιγμή που $f(x, y) = h(x) \cdot g(y)$ έχουμε:

$$\text{Περιθώριο της } X: F_X(x) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^{\infty} f(u, v) \, dv \, du$$

$$= \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^{+\infty} h(u) \cdot g(v) \, dv \, du = \int_{-\infty}^x h(u) \cdot \left(\int_{-\infty}^{+\infty} g(v) \, dv \right) \, du$$

$$= G \cdot \int_{-\infty}^x h(u) \, du$$

$$\left(\text{Ευτελώς ανάλογα προκύπτει: } F_Y(y) = H \cdot \int_{-\infty}^y g(v) \, dv \right)$$

$\int_{-\infty}^{+\infty} h(u) \, du$

Τέλος έχουμε ότι για την από κοινού β.π.π.:

$$F(x, y) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y f(u, v) \, dv \, du = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y h(u) \cdot g(v) \, dv \, du$$

$$= \int_{-\infty}^x h(u) \, du \cdot \int_{-\infty}^y g(v) \, dv = \frac{F_X(x)}{G} \cdot \frac{F_Y(y)}{H}$$

○ βτόδο, συμπίουμε όσι: $1 = \int_{-\infty}^{+\infty} \int_{-\infty}^{+\infty} f(x,y) dy dx$

$$= \int_{-\infty}^{+\infty} \int_{-\infty}^{+\infty} h(x) \cdot g(y) dy dx = \underbrace{\int_{-\infty}^{+\infty} h(x) dx}_H \cdot \underbrace{\int_{-\infty}^{+\infty} g(y) dy}_G$$

⇒ $F(x,y) = F_x(x) \cdot F_y(y)$, $Q \in \mathbb{D}$

Παράδειγμα 2) 6τ: Ross

Δίνονται 2 συνεχεις ζ.μ. X, Y με από κοινού β.π.π.:

→ περίπτωση 1: $f(x,y) = 6 \cdot e^{-2x} \cdot e^{-3y}$, $x \in (0, \infty)$, $y \in (0, \infty)$

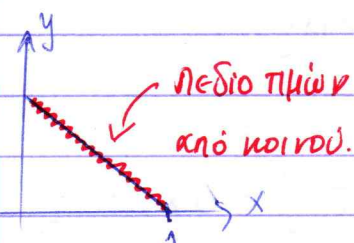
Είναι $X \perp\!\!\!\perp Y$?

Λύση: Με βάση το κριτήριο ανεξαρτησίας της π2 έχουμε $f(x,y) = \underbrace{e^{-2x}}_{h(x)} \cdot \underbrace{e^{-3y}}_{g(y)}$

Συμπεραίνουμε ότι: $X \perp\!\!\!\perp Y$.

→ περίπτωση 2: όπως παραπάνω $x, y > 0$, $x+y=1$

Είναι $X \perp\!\!\!\perp Y$?

Στην πραγματικότητα η συνάρτηση πυκνότητας πιθανότητας δεν θα μπορούσε να είναι της μορφής: $f(x,y) = f_x(x) \cdot f_y(y)$ αλλά θα είχε: $f(x,y) = 0$ οποτεδήποτε $x+y \neq 1$

⇒ ΠΡΟΣΟΧΗ:

- ① Το κριτήριο της Πρότασης 2 δεν εφαρμόζεται
- ② Οι χ, γ δεν είναι ανεξάρτητες.

16/5/23

Συνέχεια Παρ. 1 δ από Ross

Δίδεται η τμ με από κοινού κατανομή

$$f(x, y) = \begin{cases} c, & \text{αν } x^2 + y^2 \leq R^2 \\ 0, & \text{αλλιώς} \end{cases}$$

1) Προσδιορίσεις της $c \leadsto c = \frac{1}{\pi \cdot R^2}$

2) Περιθώριες των x, y $f_x(x) = \frac{2}{\pi R^2} \begin{cases} \sqrt{R^2 - y^2}, & |y| \leq R \\ 0, & \text{αλλιώς} \end{cases}$
 $f_y(y) = \dots$

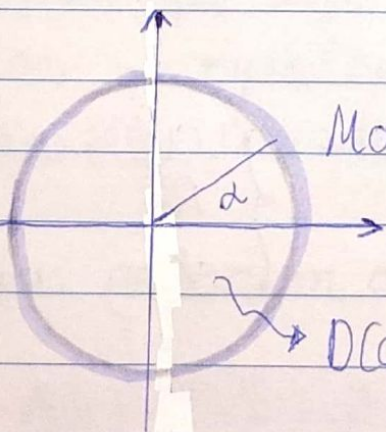
3) Κατανομή και μέση τιμή της $D = \sqrt{x^2 + y^2}$

Τρόπος Α

Υπολογισμός της αθροιστικής κατανομής

$$D = \sqrt{x^2 + y^2}$$

$$F_D(a) = P(D \leq a) = P(x^2 + y^2 \leq a^2) [= P(\omega : x^2(\omega) + y^2(\omega) \leq a^2)]$$

Μας ενδιαφέρει το ενδεχόμενο $x^2 + y^2 \leq a^2$

$$D(a) = \{(x, y) : x^2 + y^2 \leq a^2\}$$

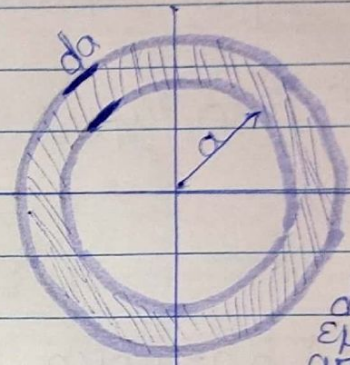
$$= \iint_{D(a)} f(x,y) dx dy = \frac{1}{\pi R^2} \iint_{D(a)} dx dy = \frac{\pi a^2}{\pi R^2} = \frac{a^2}{R^2}$$

Άρα η σππ της $D = \sqrt{x^2 + y^2}$ $f_D(a) = F_D'(a) = \frac{2a}{R^2}$

Τρόπος Β

Υπολογισμός σππ $f_D(a)$ της $D = \sqrt{x^2 + y^2}$

$$\begin{aligned} f_D(a) da &= P(a \leq D \leq a+da) \\ &= P(a \leq \sqrt{x^2 + y^2} \leq a+da) \\ &= \frac{1}{\pi R^2} dA = \frac{2\pi a da}{\pi R^2} \\ &\quad \underbrace{\hspace{1cm}}_{f(x,y)} \end{aligned}$$

da
εμβαδόν
απειροστού
δακτυλίου

$$f_D(a) = \frac{2a}{R^2} \quad F_D(a) = \int f_D(a) da = \frac{a^2}{R^2}$$

$$\star dA = \pi(a+da)^2 - \pi a^2 = \pi a^2 + 2\pi a da + \pi da^2 - \pi a^2 = 2\pi a da$$

Και στις δυο περιπτώσεις ο υπολογισμός έχει βάση
αν $a \leq R$ Αν $a > R$ έχουμε $f_D(a) = 0 \Rightarrow F_D(a) = 1$

Τελικά

$$f_D(a) = \begin{cases} \frac{2a}{R^2} & , a \leq R \\ 0 & , \text{αλλιώς} \end{cases}$$

$$F_D(a) = \begin{cases} \frac{a^2}{R^2} & a \leq R \\ 1 & , \text{αλλιώς} \end{cases}$$

Μέση τιμή της αυτίνας $D = \sqrt{x^2 + y^2}$

$$IE[D] \stackrel{\text{Lotus}}{=} \int_0^R r f_D(r) dr = \int_0^R r \frac{2r}{R^2} dr =$$

$$= \frac{2}{R^2} \cdot \frac{1}{3} r^3 \Big|_0^R = \frac{2}{3} \cdot R$$

	Διακριτές	Συνεχείς
Απο κοινού (ΑΘΡ) Κατανομή	$F(x, y) = IP(X \leq x, Y \leq y)$	
ΣΜΠ	$p(x, y) = IP(X=x, Y=y)$	—
ΣΠΠ	—	$p(x \leq X \leq x+dx, y \leq Y \leq y+dy) = f(x, y) dx dy \parallel f(x, y) = \frac{\partial^2 F}{\partial x \partial y}$
Μέτρο Πιθανότητας	$IP(X \in A, Y \in B) = \sum_{x \in A} \sum_{y \in B} p(x, y)$	$IP(X \in A, Y \in B) = \iint_{A \times B} f(x, y) dx dy$
Περιθωρίες Κατανομές	$\Sigma \text{ΜΠ } p_x(x) = \sum_{y \in Y} p(x, y)$ $p_y(y) = \sum_{x \in X} p(x, y)$	$\Sigma \text{ΠΠ } f_x(x) = \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) dy$ $f_y(y) = \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) dx$

Ανεξαρτησία τυχ. μεταβλητών

Γενικά θα λέμε ότι δυο (τυμ) είναι ανεξάρτητες (-α) όταν η τιμή/πραγματ/ση της μιας δεν συνεπάγεται και για την άλλη. (Ενδεχόμενα)

Στην περίπτωση των ενδεχομένων έχουμε

$A \perp B \stackrel{\text{Εξοφ}}{\iff} P(AB) = IP(A) \cdot P(B)$
 ↑ ανεξάρτητο

Ιδέα: $\left\{ \begin{array}{l} \sigma\pi\eta \\ \sigma\mu\eta \end{array} \right\} \rightarrow \text{πιθ/τες μέσω ενδεχομένων} \left\{ \begin{array}{l} \text{οληλήρωσης} \\ \text{άθροισμα} \end{array} \right\}$

Αντιστρόφως αν γνωρίζουμε τις πιθ/τες

$F_X(x) = \underbrace{P(X \leq x)}_{\text{ενδεχομένο}}$ γνωρίζουμε τα πάντα για την X

$F_Y(y) = P(Y \leq y)$ γνωρίζουμε τα πάντα για την Y

Εστω οι οικογένειες ενδεχομένων

$$A_x = \{X \leq x\} = \{\omega: X(\omega) \leq x\}$$

$$B_y = \{Y \leq y\} = \{\omega: Y(\omega) \leq y\}$$

τότε $A_x \perp B_y \Rightarrow P(A_x B_y) = P(A_x) \cdot P(B_y)$

$$P(X \leq x, Y \leq y) = P(X \leq x) \cdot P(Y \leq y)$$

Ορισμός: Εστω χώρος πιθανότητας (Ω, \mathcal{P}) τότε δυο τμ $X, Y: \Omega \rightarrow \mathbb{R}$ θα λέγονται (στοχαστικά) ανεξάρτητες όταν $F(x, y) = F_X(x) F_Y(y) \quad \forall x, y$

όπου $F(x, y)$ η από κοινού συνάρτ. κατανομής των X, Y
όπου $F_X(x), F_Y(y)$ οι αντίστοιχες περιθάρτες

Σημ. 1: Αν X, Y ανεξάρτητες γράψαμε $X \perp Y$

Σημ. 2: Ο ορισμός γενικεύεται για οποιοδήποτε πεπερασμένο πλήθος τμ X_1, \dots, X_n :

Θα λέμε ότι X_1, \dots, X_n ανεξάρτητες αν η εξ. ορ.

$$F(x_1, \dots, x_n) = F_{X_1}(x_1) \cdots F_{X_n}(x_n)$$

οπότε θα γράφουμε : $(X_1, \dots, X_n)_{\perp}$

Πρόταση 1α (συνεχής):

Αν X, Y συνεχείς τ.μ. τότε $X \perp Y \iff \underline{f(x, y) = f_X(x) f_Y(y)}$

σ.π.π

Πρόταση 1β (διακριτή):

Αν X, Y διακριτές τ.μ. τότε $X \perp Y \iff \underline{p(x, y) = p_X(x) \cdot p_Y(y)}$

σ.μ.π

Απόδειξη (1α):

$$\triangleright X \perp Y \implies f(x, y) = f_X(x) \cdot f_Y(y)$$

$$\implies F(x, y) = F_X(x) \cdot F_Y(y) \text{ εξ ορισμού}$$

$$\text{Γνωρίζουμε ότι } f(x, y) = \frac{\partial^2}{\partial x \partial y} F(x, y) =$$

$$\stackrel{\text{"II"}}{=} \frac{\partial^2}{\partial x \partial y} F_X(x) F_Y(y) = \frac{\partial}{\partial x} [F_X(x) F_Y'(y)] = F_X'(x) \cdot F_Y'(y)$$

$$= f_X(x) \cdot f_Y(y)$$

θα δο πιο γενικά το εξής κριτήριο

Πρόταση 2: Αν X, Y συνεχείς τμ με απο κοινού σππ $f(x, y) = h(x)g(y)$ $X \perp\!\!\!\perp Y$

Απόδειξη:

Απο την σειχη που $f(x, y) = h(x)g(y)$

εχουμε

περιθωρια της X $F_X(x) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^{\infty} f(u, v) du dv =$

$$\int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^{\infty} h(u)g(v) du dv = \int_{-\infty}^x h(u) \left(\int_{-\infty}^{\infty} g(v) dv \right) du =$$

$$G \int_{-\infty}^x h(u) du$$

Τελος εχουμε: οτι για την απο κοινού ισχυει:

$$F(x, y) = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y f(u, v) du dv = \int_{-\infty}^x \int_{-\infty}^y h(u)g(v) du dv =$$

$$\int_{-\infty}^x h(u) du \cdot \int_{-\infty}^y g(v) dv = \frac{F_X(x)}{G} \cdot \frac{F_Y(y)}{G}$$

$$1 = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) dy dx$$

$$= \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} h(x)g(y) dy dx$$

$$= \int_{-\infty}^{\infty} h(x) dx \int_{-\infty}^{\infty} g(y) dy = H \cdot G$$

$$F(x, y) = F_X(x) \cdot F_Y(y)$$

$$F_Y(y) = H \cdot \int_{-\infty}^y g(u) du$$

$$\downarrow$$

$$\int_{-\infty}^{\infty} h(u) du$$

Παράδειγμα: 2)σς (Ross): Δίνονται δυο συνεχείς τ.μ X, Y με απο κοινού σ.π.π:

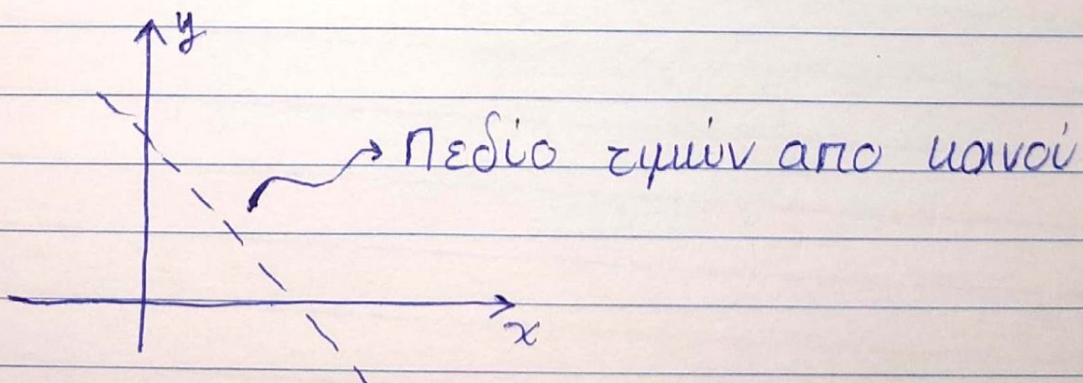
Περίπτωση 2)α: $f(x, y) = 6 \cdot e^{-2x} \cdot e^{-3y}$
 $x \in (0, \infty) \quad y \in (0, \infty)$

Περίπτωση 2)β: $f(x, y)$ όπως παραπάνω $x, y > 0, x+y=1$

Είναι $X \perp\!\!\!\perp Y = ?$

Νοη:
 Με βάση το κριτήριο ανεξαρτησίας της Π2 έχουμε
 $f(x, y) = \underbrace{e^{-2x}}_{h(x)} \cdot \underbrace{e^{-3y}}_{g(y)}$
 παίρνουμε ότι $X \perp\!\!\!\perp Y$.

Περ 2:

Στην πραγματικότητα η συνάρτηση πυκνότητας πωτέας δεν θα προϋπεί να είναι της μορφής

$$f(x, y) = f_x(x) \cdot f_y(y)$$

αλλά θα έχουμε $f(x, y) = 0$ οπούδήποτε $x + y \neq 1$

★ ★ ★

Προσοχή:

- 1) Το κριτήριο της πρ δεν εφαρμόζεται
- 2) οι x, y δεν είναι ανεξάρτητες